

Livet i andres hænder

Claus Andersen og Peder Stausholm lever et liv så tæt på det normale som muligt. Takket være handicaphjælperne, som er broen til livet uden for institutionerne

Den 17. november 1976 så Claus Andersen og Peder Stausholm hinanden for første gang. Peder flyttede ind på den institution, hvor Claus boede, og han faldt pladask for den nye beboer. Syv år senere forlod de to spastiske venner institutionslivet og flyttede sammen i egen bolig, og tyve år efter det første møde sendte de en flot invitation til 42 venner: "Indbydelse til kirkelig velsignelse af vort parforhold lørdag den 23. august 2003".

Den lørdag var handicaphjælperne med som gæster. Ikke fordi de hører til vennekredsen, men fordi de betyder noget særligt for Claus og Peder. De er broen til et liv uden for institutionerne. Et liv så tæt på det normale, som man nu kan komme, når man er lænket til en kørestol og låst i en krop, der ikke reagerer som alle andres.

»Jeg har aftjent min plejehjemsværnepligt. På institutionerne skal du tænke på, om dine ønsker passer ind i programmet. Man skal være god til at aktivere sig selv, hvis man ikke vil gå i stå,« siger Peder Stausholm.

Peder taler normalt, mens Claus er uden sprog. Han er henvist til en lightwriter, som han betjener med en pegepind monteret på en hjelm. Det tager lang tid at skrive en sætning, men Claus er vedholdende. Han skriver dagbog, og det er ham, der holder styr på handicaphjælpernes løn og arbejdstider. Claus har også udgivet en børnebog i Gyldendals Dingo-serie. Det tog ham seks-syv år at skrive den.

Peder er uddannet på Århus Kunstakademi. Han arbejder fire dage om ugen på eget værksted, hvor en kunstuddannet handicaphjælper er ansat.

Situationsfornemmelse

Denne mandag holder Peder fri. Handicaphjælper Dorthe Andersen er der til at flytte sengen, så han kan kravle over i badestolen. Herfra kan han selv køre ud i badet. Dorthe finder det tøj, Peder beder om, og efter badet giver hun ham underbukser, bukser, strømper og sko på. Overkroppen klarer han selv.

»Det er vigtigt for mig, at jeg holder fast i de fa ting, jeg kan selv. Hele min barndom har læger og fysioterapeuter tudet mig ørerne fulde af ting, jeg ikke kunne. Behandlersystemet tænker meget i begrænsninger i stedet for i muligheder,« siger Peder Stausholm.

Da Dorthe har hældt müsli og mælk op til Peder, går hun ind for at tage Claus Andersen op. Han skal have hjælp til det meste.

Dorthe Andersen har altid arbejdet med handicappede. Hun arbejdede på Høskovkollegiet i Viby, mens Claus boede der. Da han flyttede ud af institutionen, fulgte Dorthe med. Claus behøver ikke bruge sin lightwriter over for hende. Hun aflæser hans kropssprog, eller hun remser alfabetet op: »abcdefghijklmnop...« Claus gør et umærkeligt tegn, når Dorthe rammer det rigtige bogstav, og så begynder hun forfra »abc...« På den måde får de stavet sig til fælles forståelse, og Peder slipper for

at tolke, hvad Claus har behov for.

Det koster kræfter at kommunikere via lightwriter, så Claus Andersen er glad for at handicaphjælper Dorthe Andersen er god til at aflæse hans kropssprog.

Claus Andersen har udgivet en bog på gyldendal. Det er tidskrævende at arbejde ved PC'en, og det tog 6-7 år at skrive den

Nogle kan aflæse Claus første gang, de møder ham, det er dejligt. Det er enormt anstrengende for mig, hvis jeg skal tale for Claus 16 timer i træk. Det kan jeg simpelthen ikke holde til,« siger Peder Stausholm.

Dorthe har bundet et stort klæde om halsen på Claus, og klædet danner bro mellem hage og bord. Hun giver ham en skefuld og tørrer ham om munden. Det er midt på formiddagen, og der er længe til fyraften. Dorthe møder klokken 8 og far fri klokken 24. Hver vagt varer 16 timer, til gengæld har hun kun 10-11 vagter om måneden

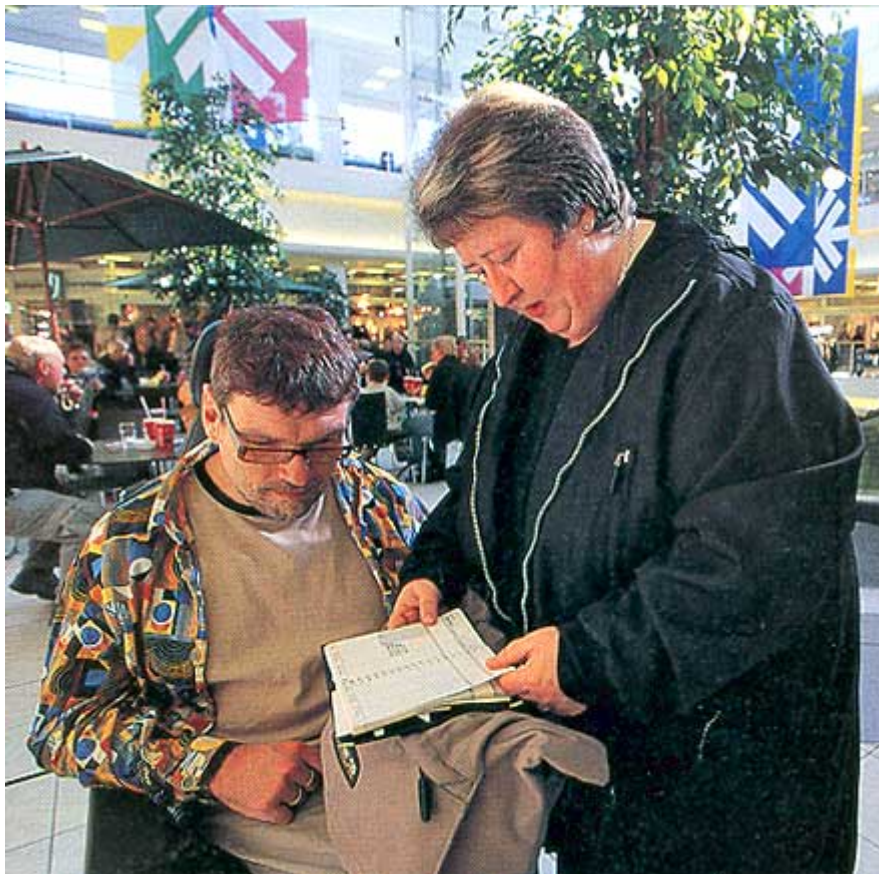
»Jeg er på arbejde mandag og onsdag, så har jeg syv fridage. Det passer mig fint. Jeg kan lide at arbejde med mennesker, og jeg kan lide, at vi kommer så tæt på hinanden. Men vi holder også en distance, det er vigtigt,« siger Dorthe og må have hjælp fra Peder, da hun bliver spurgt, hvornår det er knap så sjovt at være handicaphjælper.

»Det kan da ikke være sjovt at være med til begravelse eller til de familiefester, hvor min fars søskende er med. Dem ser vi kun hver sjette år, og de kan ikke forstå, at vi ikke bor på plejehjem. I sådanne situationer tror jeg ikke, det er særlig sjovt at være hjælper,« fastslår han.

At trække sig

Dorthe er ved at vaske op, da hun fanger et tegn fra Claus Andersen. Han skal tisse. Claus kaster hovedet ned mod kørestolens joystick og ved hjælp af kind og næse styrer han mod badeværelset. Dorthe følger efter og hjælper Claus med toilette og tandbørstning.

Claus Andersen og Peder Stausholm har fem vidt forskellige hjælpere. Ole, der importerer brasilianske hængekøjer, Christina, der er alternativ og miljøbevidst, Tue, en gammel trucker,

Christian, tidligere journalist og Dorthe, der har begge ben på jorden.

Peder Stausholm elsker at shoppe, så det er ham og Dorthe, der står for indkøbene."

»Det er bevidst, for det er berigende at være sammen med forskellige mennesker. Vores hjælpere har ikke så meget en social funktion her, som de kan have andre steder. Vi kender mange mennesker og har vores eget netværk. Jeg tror også, det er derfor vores hjælpere kan holde ud at være her i mange år,« siger Peder.

Nogle gange ønsker Claus og Peder deres handicaphjælperne hen, hvor peberet gror. Ikke så meget på grund af hjælperne, mere fordi det kunne være rart, at man ikke altid havde tilskuere til sit liv.

»Det er heller ikke uproblematisk at være kæresten, når man altid har hjælpere omkring sig, men hjælperne er gode til at trække sig,« siger Peder.

»Det er en hårfin balance, og hvem er interesseret i at overvære et skænderi?« skriver Claus på sin lightwriter. Han kører ud i det blå, når han har behov for at være alene. Og han siger aldrig, hvor han kører hen. Men hjem kommer han altid. På den ene eller anden måde.

Sex og livretter

Hjælperne har deres eget værelse hos Claus Andersen og Peder Stausholm. Her kan de trække sig tilbage og alligevel være tæt på. Det har alle behov for. Og når det gælder det seksuelle samvær, har Claus og Peder ikke behov for hjælp.

"En god handicaphjælper skal have situationsfornemmelse, siger Peder Stausholm."

»Det seksuelle klarer vi selv. Uha, det kunne jeg slet ikke finde ud af, hvis jeg skulle have hjælp til. Det er alt for privat for mig. Men det kan være en del af jobbet hos nogle, så får man det at vide under jobsamtalen, så man kan sige fra,« siger Peder Stausholm.

»Nej, der tror jeg også min grænse går, men jeg kunne godt køre en handicappet til en prostitueret,« siger Dorthe Andersen, mens Claus arbejder på sin lightwriter: »En luder kan være helt fin for nogle. Nul sex gør folk vanvittige, mener jeg.«

Claus Andersen og Peder Stausholm er kunst- og teaterinteresserede, så Dorthe og hendes kolleger kommer til foredrag, udstilling og i teater, når de er på arbejde. Dorthe har også fået smag for Kille Ennas mad, for hun er ansat hos to, der sætter pris på god mad. Claus og Peder bestemmer menuen, Peder og Dorthe køber ind, og Dorthe rører i gryderne

Syg på arbejde

Det største problem ved jobbet er den manglende overenskomst. Det er alle tre enige om. »Hjælperne har ikke råd til at melde sig syge, fordi de ikke får løn under sygdom. Så møder de halvsyge på arbejde, og det er træls for begge parter. Især fordi vi let kan blive smittede,« siger Peder Stausholm.

Og lige før 'vielsen' var det ved at gå galt: Der var optræk til forkølelse, det eneste, der ikke måtte ske. »Åååh, sådan en forkølelse kan være sej, hvis vi smitter Claus. Han kan ikke pudse næse, og snottet står ud af ham. Det tager meget lang tid for ham at komme sig,« siger Dorthe Andersen.

Så Claus, Peder og deres hjælpere slog sig på naturmidlet Echinamin. Flere gange om dagen drak de vand tilsat 50 dråber af vidundermidlet, og helbredet holdt. Festen var reddet, og gæsterne dansede til langt ud på natten. Både med og uden kørestol.